

» Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu (MT. 4, 4) «

Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur

APOSTOL. EVREI 13, 7-16

Fraților, aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința. Iisus Hristos, ieri și astăzi și în veci, este Același. Nu vă lăsați furați de învățăturile străine cele de multe feluri; ci bine este să vă întăriți prin har inima voastră, nu cu mâncăruri, de la care n-au avut niciun folos cei ce au umblat cu ele. Avem altar, de la care nu au dreptul să mănânce cei ce slujesc cortului. Într-adevăr, trupurile dobitoacelor – al căror sânge e

adus de arhiereu, pentru împăcare, în Sfânta Sfințelor – sunt arse afară din tabără. Pentru aceea, și Iisus, ca să sfințească poporul cu sângele Său, a pătimit în afara porții. Așadar, să ieșim la El afară din tabără, luând asupra noastră ocară Lui. Că nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutam pe cea care va să fie. Așadar, prin El să aducem pururea lui Dumnezeu jertfă de laudă, adică rodul buzelor care preaslăvesc numele Lui. Iar facerea de bine și întrajutorarea nu le dați uitării; că astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu.

EVANGHELIE. MATEI 5, 14-19

Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Voi sunteți lumina lumii; nu poate o cetate aflată pe vârful de munte să se ascundă. Nici nu aprind făclie și o pun sub obroc, ci în sfeșnic și luminează tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri. Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să

împlinesc. Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce nu se vor face toate. Deci, cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în Împărăția Cerurilor; iar cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în Împărăția Cerurilor.

TĂLCUIRI

...Părinte decan, cucernici părinți profesori, domnilor profesori, iubite cadre didactice ale Facultății noastre de Teologie, iubiți studenți/studente, iubiți credincioși,

Cuvintele pe care le-am rostit sunt din Sfânta Evanghelie, cuvinte aparținând Domnului nostru Iisus Hristos adresate tuturor apostolilor din toate vremurile și din toate locurile, care propovăduiesc cuvântul Evangheliei. Acest text a fost rânduit de Biserică pentru a fi citit la Dumnezeiasca Liturghie în ziua de mare praznic închinată Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de-Dumnezeu-cuvântătorul

și Ioan Gură de Aur, ocrotitori ai învățământului teologic ortodox de aici și de pretutindenea.

„Voi sunteți lumina lumii. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor”, cuvinte rostite de Mântuitorul Hristos și alese de Biserică pentru a defini și a prezenta chipurile cele luminate și luminătoare ale Sfinților Trei Ierarhi pe care îi prăznuim astăzi. Conștiința liturgică a Bisericii a preluat acest cuvânt inspirându-se din viața, din învățătura, din scrisul, din propovăduirea și, mai ales, din viața launtrică a Sfinților Trei Ierarhi. Și a împodobit conștiința liturgică a Bisericii cântările de la slujba Vecerniei și a Utreniei închinare marilor doctori ai Bisericii: sfinții

Sfinții Trei Ierarhi

Vasile, Grigore și Ioan. În cântările pe care Biserica le-a înălțat aseară către cer spre lauda celor trei ierarhi au fost cuprinse toate cele legate de Sfinții Trei Ierarhi, prezentându-i credincioșilor ca izvor de inspirație pentru dăinuirea lor cea întru Hristos. Mărturisitori ai Sfintei Treimi îi numește Biserica, „apărători ai Treimii ați fost sfinților”, „voi sunteți raze și vâpăi din lumina cea întreit strălucitoare” și „voi sunteți treimea cea pământeană, propovăduitori ai Treimii celei cerești”. Cu aceste glasuri în duh de poezie, Biserica îi prezintă conștiinței noastre pe cei trei ierarhi prăznuți astăzi. „Voi sunteți mărturisitori ai Ortodoxiei”, continuă Biserica laudându-i pe cei trei cu următoarele cuvinte: „păzitori ai dreptei credințe ați fost sfinților”, „stâlpi și sprijinitori ai Bisericii v-ați arătat de-Dumnezeu-cuvântătorilor”, „tunetele cele înfricoșătoare pentru cei care nu propovăduiesc adevărul, înfricoșătoare pentru eretici și pentru dușmanii Bisericii sunteți voi sfinților Vasile, Grigore și Ioan”. Mai departe cântările Bisericii îi prezintă pe cei trei ca mărturisitori ai Evangheliei Domnului Hristos și iată ceea ce Vecernia de aseară mărturisea celor prezenți la sfânta slujbă: voi sfinților sunteți „trâmbițele propovăduirii”, voi sunteți „trâmbițele adevărului până la marginile pământului”, voi sunteți „ritorii Cuvântului”, voi sunteți „gura lui Hristos, cea dulce glăsuitoare”, voi sunteți „izvoarele cele purururea țâșnitoare”.

Cuvinte alese, iubiți credincioși, cuvinte de Duh și cuvinte de har prin care Biserica înțelege să-i mărturisească pe cei Trei Sfinți Ierarhi pe care îi prăznuim astăzi și a căror viață, luptă și stare lăuntrică sunt

așezate ca izvoare de har și binecuvântare în drumul nostru către Hristos Domnul.

Mai departe slujba Vecerniei de aseară îi prezintă pe cei Trei Ierarhi ca mărturisitori ai vieții în Hristos, mărturisitori ai vieții în Duh, mărturisitori ai vieții în Dumnezeu. Și Biserica face aceasta prin cuvinte de felul: voi, sfinților, sunteți „cărbunii cei aprinși din focul cel neapropiat”, voi sunteți „de-Dumnezeu-purtători părinți”, voi sunteți „râurile cele din Eden, care izvorăsc apa cea vie și adapă fața întregului pământ”, voi sunteți „vasele ale alegerii”, „mărgăritare străvezii” sunteți voi sfinților, „alăute ale Duhului” v-a binecuvântat Dumnezeu să fiți, voi ați cercetat „adâncurile înțelepciunii Duhului” spune Biserica; pentru că sunteți „trâmbițele cele tainice” ale Duhului Sfânt, „organe ale harului dumnezeiesc” sunteți sfinților.

Parcă nicidecum și pentru nici un sfânt din calendarul Bisericii noastre, Biserica nu a descoperit nu a găsit mai alese, mai frumoase, mai înălțătoare, mai adânci și mai cuprinzătoare cuvinte. Pentru că Biserica a înțeles că în viața Sfinților Trei Ierarhi, în lupta lor pentru adevăr, în cărțile pe care le-au lăsat posterității, în lupta lor pentru apărarea dreptei credințe, în rugăciunea lor, dragostea lor, cuvântul lor de aur, Biserica găsește inepuizabile comori care să adape și să hrănească sufletele oamenilor înfometate și însetate după Adevăr, după dreptate, după sfințenie, după Împărăția cerurilor.

Și iată de ce Biserica Ortodoxă a hotărât ca sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi să fie sărbătoare închinată învățământului teologic, închinată Facultăților de Teologie de pretutindeni. Nu a găsit Biserica un alt izvor de inspirație pentru cei care predau teologia, cei care trăiesc în duhul teologiei, cei care se pregătesc să devină slujitori ai Dumnezeului Celui Preaînalt, decât pe Sfinții Trei Ierarhi, mai luminători ai creștinătății, din care viitorul preot, actualul student în teologie poate să găsească, zic, izvor inepuizabil de inspirație pentru răbdare în ispite, pentru putere în rugăciune, pentru foc în dragostea cea către Dumnezeu și cea către aproapele.

Sfinții Trei Ierarhi au scris mult, au trăit intens, au dat luptat până la ultima picătură de sânge pentru Adevăr și pentru Biserică; au răspuns nenumăratelor întrebări care se adresau Bisericii în vremea lor. Dintre nenumăratele răspunsuri pe care Sfinții Trei Ierarhi le-au oferit lumii cu valabilitate eternă am ales pentru noi, astăzi, trei răspunsuri, câte unul dintre

răspunsurile pe care fiecare dintre Sfinții Trei Ierarhi le-au oferit lumii la întrebarea – și cred că aceasta este întrebarea în mod special în ziua de astăzi – și anume: Ce este preotul? Ce este teologul? Cine este cel care se pregătește să-i slujească Domnului?

Și, iată, la întrebarea „Ce este preotul?” ce răspunde „minte cea de foc”, „vulturul cel rănit”, Grigorie de-Dumnezeu-cuvântătorul: „Preotul este apărătorul Adevărului, preotul este cel ce se înalță împreună cu îngerii, preotul este cel ce preamărește pe Dumnezeu laolaltă cu arhanghelii, preotul este cel ce ridică jertfele pe altar până la cer, preotul este părtaș la preoția lui Hristos, preotul plămădește din nou făptura, preotul reface chipul lui Dumnezeu în om, preotul este cel ce zidește din nou pentru lumea cea de sus și – încheie de-Dumnezeu-cuvântătorul Grigorie – cel lucrul cel mai însemnat – preotul este îndumnezeit și îndumnezeitor”. Cuvinte adânci, pe măsura adâncului Duhului scrutat de mintea cea de foc a de-Dumnezeu-cuvântătorului Grigorie, patriarhul Constantinopolului.

Ce este preotul? Iată ce răspunde cel de-al doilea prăznuit astăzi – Sfântul și Marele Vasile, stâlp al

Bisericii, înfricoșător pentru eretici: „Preotul este cel care a fost încredințat de Dumnezeu cu slujire nu pământească, ci cerească, nu omenească, ci îngerească. Preotul este acel lucrător cinstit care drept-învață cuvântul adevărului. Preotul este cel chemat ca în rugăciune să nu aibă dușmănie cu nimeni pentru a nu îndepărta de la el și de la poporul pe care îl păstorește pe Mângâietorul, Duhul Sfânt. Preotul este cel chemat ca, până la ceasul Liturghiei, să citească și să se roage și, numai în adânc duh de pocăință, să se apropie împreună cu poporul de Sfântul Altar.”

Iar Sfântul Hrisostom, Ioan cel cu gura și cu cuvântul de aur, răspunzând la aceeași întrebare – Ce este preotul? – gând așezat la rădăcina credinței studenților și studentelor Facultății de Teologie și, de ce nu, la rădăcina legăturii cu Dumnezeu pentru orice preot, pentru orice credincios, membrul al preoției celei universale, părtaș al Bisericii lui Hristos, chemat ca preot al preoției universale să fie alături de preotul preoției sacramentale și, împreună, să se dedice lui Dumnezeu Celui în Treime lăudat. Iată care este răspunsul dat de Sfântul Ioan Gură de Aur la întrebarea „Ce este preotul?": „Preotul este acela căruia i s-a încredințat zămislirea cea duhovnicească a omului. Preotul este acela căruia i s-a dat să nască prin Botez în Duhul Sfânt poporul cel încredințat lui spre păstorie. Prin preot ne îmbrăcăm în Hristos. Prin preot suntem îngropați împreună cu Fiul lui Dumnezeu, ca să și înviem împreună cu El. Prin preot ajungem mădulare ale fericitului Cap a lui Hristos Dumnezeu.” Și încheie cuvântul său Sfântul Ioan Gură de Aur spunând „Preoții ne sunt pricinuitoarii nașterii noastre din Dumnezeu, ai acelei fericite nașteri din nou, ai libertății celei adevărate și ai învierii celei după har”.

Cuvinte numai pe care de-Dumnezeu-purtătorii părinții Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare și Grigorie de-Dumnezeu-cuvântătorul parca au fost în stare să le rostescă pentru a arăta care este drumul preotului către Dumnezeu, care este drumul păstorului de sufletele către Împărăția Cerurilor, care este drumul poporului lui Dumnezeu către scaunul Preasfintei Treimi.

Dumnezeu să ne binecuvinteze viața, iubiți credincioși, dăruindu-ne putere de a prelua duhul, harul și binecuvântarea Sfinților Trei Ierarhi, care sunt așezați de Biserică ca izvor de viață pentru toate categoriile de creștini.

Sf. Grigorie Teologul

Aseară, de asemenea, la slujba Vecerniei, o altă cântare închinată Sfinților Trei Ierarhi mărturisea următorul adevăr: „Voi Sfinților Trei Ierarhi sunteți izvor de înțelepciune pentru înțelepții acestei lumi. Voi sunteți păstorii preoților poporului lui Dumnezeu. Voi sunteți mângâietorii celor săraci. Voi sunteți împreună călători cu cei care călătoresc pe marea acestei lumi”.

Biserica a găsit în Sfinții Trei Ierarhi cale de urmat pentru cei mari și puternici, pentru cei mici și smeriți, pentru bogații și săracii lumii, pentru cei care conduc și pentru cei care sunt conduși, pentru cei care au carte multă sau pentru cei care în simplitatea duhului lor se apropie de multe ori de Dumnezeu mai mult chiar decât cei învățați.

Să ne dea Dumnezeu putere ca din scrisul lor, tradus de multe veacuri – de cel puțin două veacuri – o parte din scrierile Sfinților Trei Ierarhi sunt traduse și în limba română. Se traduce în continuare din teologia lor, conștientă fiind Biserica de izvorul de binecuvântare care țâșnește neîncetat din teologia Sfinților Trei Ierarhi, de care Facultatea de Teologie, preoții și călugării noștri, poporul lui Dumnezeu, toți avem o imensă nevoie.

Fie numele lui Dumnezeu binecuvântat pentru această mare binecuvântare, dăruită bisericii sale prin viața, lucrarea, duhul, scrisul și rugăciunea Sfinților Trei Ierarhi. Amin

IPS Teofan, predică rostită pe 30 ianuarie 2012 în catedrala mitropolitană din Iași

VIAȚA DE FAMILIE

Femeile ce i-au născut – temelie a măreției Sfinților Trei Ierarhi

De firmamentul duhovnicesc al Bisericii lui Hristos o poziție de excepție o dețin „cei trei mari luminați ai soarelui întreit al Dumnezeirii”: Vasilie cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan „cel îndumnezeit, cu Gura de Aur”. Acești Trei Ierarhi vor lumina pentru totdeauna neamul omenesc prin „faptele, cuvintele și dogmele” lor, dar vor și adăpa și răcori întreaga lume cu izvoarele de apă ale cunoștinței dumnezeiești adevărate, mărturisind despre Dumnezeu cel în Treime, ca niște „râuri aducătoare de miere ale înțelepciunii”. Sfânta noastră Biserică se laudă cu aceștia în Domnul și îi așază înaintea credincioșilor creștini spre a le urma după putere. (...)

Pe acești dascăli ai lumii, care au împletit în chip minunat înțelepciunea lumii cu înțelepciunea de sus, cea după Dumnezeu, îi admiră veacurile, îi laudă poezii și literații, filozofii și istoricii, iar creștinii evlavioși îi cinstesc, îi laudă și îi preaslăvesc în Domnul, pentru măreția lor neapusă.

Însă cui i se datorează această măreție, de unde au apărut atâtea biruințe, succese strălucitoare, izbânzi duhovnicești, atâtea slavă și mărire? În primul rând, datorită dobândirii Harului atotputernic al Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Lui Dumnezeu, în care au crezut nezdruncinat, se datorează întâi de toate și în principal toate izbânzile lor, dar și luptelor și marilor osteneli personale. Dar

și un alt factor uman a ajutat îndeosebi la formarea lor: contribuția însemnată a mamelor lor evlavioase și virtuose.

Desigur că admirăm aceste „râuri curgătoare de miere ale înțelepciunii”, dar ne amintim mai puțin de

Sf. Vasile cel Mare

izvoarele pământești din care aceste râuri au izvorât. Îi mărim pe acești trei „uriași” ai duhului, dar rareori mintea noastră aleargă la acele persoane sfinte și pline de respect care i-au născut, i-au crescut și i-au dăruit din tot sufletul Bisericii lui Hristos. Femeile sfinte, învrednicite de Dumnezeu să devină mamele acestor mari bărbați au fost instrumentele divine prin care au dăruit Bisericii înțelepții ierarhi și învățători, purtători de Duh Sfânt.

Taina măreției celor trei Ierarhi se găsește în chip mărturisitor și în cele trei femei evlavioase, în mamele lor: Emilia, Nona și Antuza. Și adevărul acesta l-au propovăduit „cu propria gură” acești Îngeri pământești, locuitori ai cerului, și l-au consemnat în scrierile

lor, ca neamurile care vor urma să afle despre puterea mare și înălțătoare pe care o are lucrătorul cel împreună cu Dumnezeu, care se numește MAMA. (...)

Mamele vestite ale celor trei Ierarhi au înțeles marea lor misiune și tocmai de aceea s-au nevoit, s-au ostenit și s-au dăruit într-o mare măsură lucrării materne de a-i forma pe copiii lor „în învățătura și musttrarea Domnului”, arătându-i pe aceștia învățați ai vremii și Sfinți ai Bisericii.

Extras din Mamele eroine ale Sfinților Trei Ierarhi
– Atanasie I. Skarmoghiani, Editura Egumenița via
<http://doxologia.ro>

CÂNȚAȚI DOMNULUI TOT PĂMÂNTUL

Sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi

Condacul

„Pe apărătorii și luminătorii Bisericii creștinești, pe învățătorii cei mari și înfrânătorii zăzaniilor diavolești, pe surpătorii eresurilor, pe stâlpii cei neclintiți ai Bisericii, podoabele cele mai alese ale ierarhilor și întocmai cu apostolii, și ai lumii învățători, pe marele Vasile cel cu dumnezeiască minte; pe Grigorie, cel cu dulce glas; și pe Ioan, luminătorul a toată lumea, să-i lăudăm credincioșii din toată inima și să le cântăm: Bucură-te, treime de arhieriei mult-lăudată!”

Cântare de laudă

O, postirea și credința lui Vasilie!
O, înalta teologhisire a lui Grigorie!
O, dumnezeiasca milostivire a lui Ioan!
Aceștia trei guri de aur sunt,
Din care picură miere.
Toți trei, lucrătorii unei singure lucrări;
Fiecare în parte, un înger în trup;
Ei trei împreună una sunt,
Precum Dumnezeu este Unul.
Niciunul nu este mai întâi,
Sau mai pe urmă.
În veșnicie ei sunt într-un gând,
Chemând pe unul,
Toți trei îți vin în ajutor,
Cântându-l pe unul,
Toți trei aud,
Slăvindu-l pe unul,
Toți trei împreună se bucură.
Cei trei sfinți bărbați una sunt;
Trei Ierarhi și o singură lucrare;
Trei nume și o singură slavă;
Căci celor trei împreună Hristos le este Cap

GÂNDUL ZILEI

Nu poate fi „sfânt” decât cel care știe că sinele său nu este decât un „biet păcătos” în disperată nevoie de ajutor și iertare.

PR. ANDREW LOUTH